

Домбровська Олена

кандидат економічних наук, доцент кафедри управління земельними ресурсами та кадастру
Харківський національний аграрний університет ім. В.В. Докучаєва,
м.Харків, Україна

Olena Dombrovska

associate Professor at the Department of Land Resources Management and Cadastre
in the Kharkiv National Agrarian University named after V.V. Dokuchayev,
Kharkiv, Ukraine

Макєєва Людмила

кандидат наук з державного управління, доцент кафедри землепорядного проектування
Харківський національний аграрний університет ім. В.В. Докучаєва,
м.Харків, Україна

Liudmyla Makieieva

associate Professor at the Department of Land Planning
in the Kharkiv National Agrarian University named after V.V. Dokuchayev,
Kharkiv, Ukraine

КОНЦЕПТУАЛЬНІ ЗАСАДИ СТРАТЕГІЇ СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ ХАРКІВСЬКОЇ ОБЛАСТІ CONCEPTUAL FRAMEWORK OF STRATEGY THE SOCIO-ECONOMIC DEVELOPMENT OF KHARKIV REGION

На сучасному етапі розвитку національної економіки стає очевидною необхідність підходу до регіону як до цілісної відтворювальної системи, адже саме зараз регіони нашої країни знаходяться у пошуках свого місця в територіальній системі країни і роблять спробу побудувати ефективний механізм управління відтворювальними процесами, що протікають на їх території.

Забезпечення раціонального розвитку економіки регіону стало однією з найважливіших економічних та екологічних проблем у кожній країні. Досліджуючи ці проблеми необхідно виявити закономірності взаємодії природи і суспільства в регіоні; встановити взаємозалежності між географічним, соціальним середовищем і виробництвом, природними ресурсами регіону та населенням і системою розселення; визначення закономірностей і принципів розміщення виробництва і окремих галузей на території регіону; розроблення прогнозів соціально-економічного розвитку регіонів [1].

Закон України «Про засади державної регіональної політики» [2] визначає основні правові, економічні, соціальні, екологічні, гуманітарні та організаційні засади державної регіональної політики як складової частини внутрішньої політики України. Відповідно до ст. 1 державна регіональна політика - система цілей, заходів, засобів та узгоджених дій центральних і місцевих органів виконавчої влади, органів місцевого самоврядування та їх посадових осіб для забезпечення високого рівня якості життя людей на всій території України з урахуванням природних, історичних, екологічних, економічних, географічних, демографічних та інших особливостей регіонів, їх етнічної і культурної самобутності.

Значення властивостей і якостей території, регіону, як своєрідного індикатора стану середовища життєдіяльності людини, постійно зростає. Територія сприймається як природний і просторовий базис для будь-якої економічної діяльності, як основа консолідації інтересів певних соціальних груп, управління різними формами господарювання, різноманітної суспільної діяльності. Регіональний аспект є інтегруючим, оскільки саме в регіонах створюються передумови для сталого економічного зростання держави в цілому.

Корисними для використання у практиці побудови сучасної, стійкої, відкритої й конкурентоспроможної у світовому масштабі економіки та підвищення добробуту громадян є положення, запропоновані «Стратегією сталого розвитку Харківської області до 2020

року», затверджена рішенням Харківської обласної ради 05.03.2015 р. [3], де при визначенні шляхів сталого розвитку регіону та прогнозуванні індикативних показників його досягнення використовувався сценарний підхід на основі імітаційного моделювання. Стратегію побудовано на основі програмно-цільового підходу до вирішення проблем регіону. При цьому передбачається використання проектно-орієнтованого підходу до формування та реалізації регіональних цільових програм різної спрямованості.

План заходів розкривається у формуванні умов для збереження та примноження якісного людського капіталу регіону на основі активізації міжнародного співробітництва, енергоресурсоефективної модернізації основних засобів, залучення інвестицій у галузі переробної та видобувної промисловості, сільське господарство, енергетику, будівництво та житлово-комунальне господарство, нарощування експортних можливостей підприємств та організацій області за рахунок диверсифікації зовнішніх ринків, стимулювання розвитку науково-освітніх, дослідницьких, інжинірингових послуг та інформаційних технологій як основи інноваційно орієнтованого сервісного сектору економіки регіону [4].

Економічний розвиток є багатофакторним процесом, який відображає зміни у всіх сферах господарського життя країни. Для оцінки цього рівня використовують систему показників, яка включає: валовий внутрішній продукт на душу населення; показники ефективності функціонування економіки, що обчислюються на базі ВВП; виробництво основних видів продукції на душу населення; рівень та якість життя населення та ін.

По виробництву валового регіонального продукту (ВРП) Харківська область посідає одне з провідних місць серед регіонів України та є єдиною з областей, глибокі трансформації структури ВРП якої за роки незалежності України відбулися у відповідності до загальноєвропейських тенденцій [4].

Орієнтиром розвитку промислового сектору Харківського регіону є застосування сучасних енергоефективних технологій для нарощування виробництва продукції з високою доданою вартістю, а також входження у нові технологічні ланцюги з використанням можливостей освоєння ринку ЄС та ринків третіх країн спільно з європейськими партнерами, виходу на ринки США, Китаю, країн Африки та Близького Сходу. Ключовими орієнтирами є зменшення енергоємності ВВП та залучення інвестицій у модернізацію основних фондів підприємств [4].

Харківська область входить до десятки найбільших студентських центрів Європи та є одним з лідерів освітнього ринку України. Культурна спадщина Харкова та області є важливим економічним ресурсом, який має забезпечувати умови для розвитку туризму, залучаючи і утримуючи молодих, працездатних людей, створюючи відповідну атмосферу для підприємництва, комфортного проживання та належного відтворення сил у мешканців та гостей.

Для оцінки динаміки розвитку доцільно використовувати показники, що характеризують темпи економічного зростання в регіоні. У першу чергу це темпи душевого доходу, продуктивності праці, а також темпи структурної деформації виробництва і суспільства. Вплив на темпи економічного зростання – життєво важливе питання для економічної політики як країни в цілому, так і окремого регіону [5].

Отже, на рівні регіону вважаємо за доцільне розглядати такі критерії і відповідні їм показники соціально-економічного розвитку: ВНП або ВВП (як абсолютна величина і в розрахунку на душу населення) і темпи зростання цих показників; середній рівень доходів населення і ступінь їх диференціації; тривалість життя; рівень охорони здоров'я, якості медичних послуг, освіти; споживання матеріальних благ і послуг; стан навколишнього середовища; розвиток малого бізнесу; культурне збагачення людей.

Перелік використаних джерел:

1. Джаман М. О. Теорія економіки регіонів [Текст]: навч. посібник / М. О. Джаман. – К.: ЦУЛ, 2014. – 384 с.
2. Про засади державної регіональної політики: Закон України від 05.02.2015 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/156-19>

3. Стратегія сталого розвитку Харківської області до 2020 року.– Х. : Вид.Дім «Інжек», 2010. – 112 с.

4. Райнін І. Л. Основи стратегії розвитку Харківської області / І. Л. Райнін// Форум права. 2016. № 1. С. 224–232 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/j-pdf/FP_index.htm_2016_1_37.pdf

5. Ковальчук В. Г. Цілі та критерії соціально-економічного регіонального розвитку / В. Г. Ковальчук // Державне будівництво. – 2012. – № 2. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/DeBu_2012_2_23

УДК 332.1

Іванова Галина

студентка групи БАмз-51

Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя,
м. Тернопіль, Україна

Науковий керівник: **Юрик Наталія**
доцент

Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя,
м. Тернопіль, Україна

Galyna Ivanova

Student of group BAmz-51

Ternopil Ivan Puluj National Technical University,
Ternopil, Ukraine

Scientific supervisor: **Natalia Yuryk**
Associate Professor

Ternopil Ivan Puluj National Technical University,
Ternopil, Ukraine

**ДОСЛІДЖЕННЯ ТЕОРЕТИЧНИХ ЗАСАД ФУНКЦІОНУВАННЯ СІЛЬСЬКИХ
ТЕРИТОРІЙ ТА СІЛЬСЬКИХ ТЕРИТОРІАЛЬНИХ УТВОРЕНЬ В КОНТЕКСТІ
ЗМІНИ ПІДХОДІВ ДО ЄВРОПЕЙСЬКИХ СТРАТЕГІЙ РЕГІОНАЛЬНОГО
РОЗВИТКУ**

**THE RESEARCH OF THEORETICAL FUNDAMENTALS OF AGRICULTURAL
TERRITORIES AND RURAL TERRITORIAL FORMATIONS' OPERATION IN THE
CONTEXT OF CHANGING APPROACHES TO EUROPEAN'S REGIONAL
DEVELOPMENT STRATEGIES**

Протягом останніх десятиліть в Україні тривають процеси погіршення соціально-економічних умов життя сільського населення. Майже чверть українських селян отримує доходи нижче прожиткового мінімуму; у сільській місцевості проживає понад половина громадян, які потребують допомоги через складні життєві обставини, та дві третини сімей, що отримують державну соціальну допомогу. Занепад великого аграрного виробництва та економічні трансформації спричинили масове безробіття сільських мешканців; частка неформальної зайнятості в сільському господарстві заледве сягає 65%. Погіршується демографічний склад сільського населення, тривають процеси соціальної деградації. Відсутність належного контролю за природокористуванням призводить до забруднення сільських територій, виснаження земельних ресурсів, втрати ландшафтного різноманіття. Ці та інші соціальні, екологічні, економічні проблеми актуалізують потребу в наукових дослідженнях особливостей функціонування і розвитку сільських територій з метою пошуку інноваційних форм господарювання на селі, підвищення якості соціального капіталу та поліпшення екологічної ситуації [1].